

1. Olkoon $(M, +)$ Abelin ryhmä. Oletetaan, että jokaisella $m \in M$ ja $n \in \mathbb{N}, n \geq 1$ on olemassa tasan yksi $x \in M$ jolle $nx = m$. Osoita tarkasti, että M :ssä voidaan määritellä yksikäsitteinen $\mathbb{Q}$ -vektoriavaruuden struktuuri.
2. Olkoon $L: V \rightarrow W$ lineaarinen kuvaus kahden vektoriavaruuden välillä. Osoita, että se on injektiivinen jos ja vain jos jokainen vapaa joukko A kuvautuu vapaalle joukolle $L(A)$ ja surjektio jos ja vain jos jokainen V :n virittäjäjoukko kuvautuu W :m virittäjäjoukolle.
3. Olkoot $f, g \in V^*$, missä V on n -ulotteinen K -vektoriavaruus. Oletetaan, että $\text{Ker } f \subset \text{Ker } g$. Osoita, että on olemassa skalaari $\lambda \in K$ siten, että $g = \lambda f$.
4. Olkoon M n -ulotteinen R -moduli. Oletetaan, että $(L_1, L_2, \dots, L_n)$ on eräs duaalin M^* kanta. Osoita, että on olemassa yksikäsitteinen M :n kanta $(e_1, \dots, e_n)$ siten, että $(L_1, L_2, \dots, L_n)$ on sen duaali-kanta.
5. Olkoot N, P modulin M alimodulit. Osoita, että $N \cup P$ on alimoduli jos ja vain jos toinen alimoduleista N, P sisältyy kokonaan toiseen.
6. a) Olkoot N, N' R -modulin M alimodulit. Osoita, että modulit $N/(N \cap N')$ ja $(N + N')/N'$ ovat isomofisia.
b) Oletetaan, että yllä $N' \subset N$. Osoita, että tekijämoduli N/N' voidaan ajatella tekijämodulin M/N' alimodulina luonnollisella tavalla ja

$$(M/N')/(N/N') \cong M/N.$$

7. Olkoot W, U äärellisulotteisen vektoriavaruuden V aliavaruudet. Osoita, että

$$\dim(W + U) = \dim W + \dim U - \dim(U \cap V).$$

8. Olkoon

$$0 \longrightarrow N \xrightarrow{f} M \xrightarrow{g} P \longrightarrow 0.$$

lyhyt eksakti jono (kts Harj. 6/ teht. 1). Osoita, että jono

$$0 \longrightarrow P^* \xrightarrow{g^*} M^* \xrightarrow{f^*} N^*.$$

on eksakti. Anna esimerkkejä injektiivisestä lineaarisesta kuvauksesta $f: N \rightarrow M$ jolle $f^*: M^* \rightarrow N^*$ ei ole surjektiivinen.

9. Olkoon

$$0 \longrightarrow N \xrightarrow{f} M \xrightarrow{g} P \longrightarrow 0.$$

eksakti jono, joka halkeaa (kts. Harj. 6/teht. 3). Osoita, että jono

$$0 \longrightarrow P^* \xrightarrow{g^*} M^* \xrightarrow{f^*} N^* \longrightarrow 0.$$

on eksakti ja halkeaa.

10. Sanomme, että lineaarinen endomorfismi $L: M \rightarrow M$, missä M ja N modulit on *projektio* jos $L^2 = L$. Osoita seuraavat.

- L on projektio jos ja vain jos $\text{id} - L$ on projektio.
- L on projektio jos ja vain jos $\text{Im } L = \text{Ker}(\text{id} - L)$.
- Jos L on projektio, niin $\text{Im } L = \{x \in M \mid L(x) = x\}$.
- Jos L on projektio, niin $\text{Im } L$ ja $\text{Ker } L$ muodostavat suoran summan ja

$$\text{Im } L \oplus \text{Ker } L = M.$$

e) L on projektio jos ja vain jos on olemassa M :n alimodulit N ja P siten, että $M = N \oplus P$:ssä ja L on tähän hajotelmaan liittyvä projektiokuvaus $pr_1: M \rightarrow N$.

e) Jos $M = V$ on vektoriavaruus ja L on projektio, V :llä on kanta $\{\mathbf{e}\}$, jonka suhteen L :n matriisi on lohkomatriisi muotoa

$$\begin{bmatrix} I_m & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}.$$

11. Olkoon M R -moduli ja olkoon $N_1, \dots, N_n$ kokoelma sen alimoduleja. Oletetaan, että ne muodostavat suoran summan ja

$$\bigoplus_{i=1}^n N_i = M.$$

a) Jokaisella $i = 1, \dots, n$ olkoon $p_i: M \rightarrow M$ lineaarinen projektio joka on identtinen kuvaus N_i :ssä ja nollakuvaus muualla. Osoita, että

$$\sum_{i=1}^n p_i = \text{id}$$

ja $p_i p_j = \delta_{ij} p_i$, $i, j = 1, \dots, n$.

b) Olkoon kääntäen $p_1, \dots, p_n: M \rightarrow M$ lineaariset endomorfismit joille pätee

$$\sum_{i=1}^n p_i = \text{id}$$

ja $p_i p_j = \delta_{ij} p_i$, $i, j = 1, \dots, n$. Osoita, että alimodulit $N_i = p_i(M)$ muodostavat suoran summan, jonka arvo on koko moduli M ja $p_i: M \rightarrow M$ on N_i :hen liittyvä projektio jokaisella $i = 1, \dots, n$.

12. a) Olkoot R vaihdannainen ja epätriviaali rengas. Oletetaan, että ainoat sen ideaalit ovat triviaalit ideaalit $\{0\}$ ja R . Osoita, että R on kunta.
 b) Osoita, että renkaassa $M_n = M(n \times n; R)$ ainoat ideaalit ovat $\{0\}$ ja M_n .
13. Olkoon $L: M(n \times n; K) \rightarrow M(n \times n; K)$, K kunta, rengashomomorfismi eli kuvaus, joka säilyttää myös matriisien kertolaskun,

$$L(AB) = L(A)L(B)$$

kaikilla $A, B \in M(n \times n; K)$ ja jolle lisäksi $L(I_n) = I_n$.

- a) Osoita edellisen tehtävän avulla, että L on isomorfismi.
 b) Jokaisella $i_1, \dots, n$ olkoon p_i lineaarinen projektio $K^n \rightarrow K^n$, joka kuvaa standardikannan $\mathbf{e} = (e_1, \dots, e_n)$ jokaisen alkion alkioiksi e_i . Olkoon E_i tämän kuvauksen matriisi standardikannan suhteen. Osoita, että $L(E_1), \dots, L(E_n)$ (lineaarikuvauksina ajateltuna) toteuttavat tehtävän (11) ehdot, joten määrävät aliavaruuksia $W_1, \dots, W_n$, joiden suora summa on K^n . Päättele tästä, että $\dim W_i = 1$ eli on olemassa K^n :n kanta $(f_1, \dots, f_n)$ siten, että $W_i = \text{Span}(f_i)$.
 c) Päättele, että on olemassa kääntyvä $(n \times n)$ -matriisi C siten, että $L(X) = CXC^{-1}$.

14. Olkoon V vektoriavaruus, $A \subset V, B \subset V^*$ mielivaltaiset osajoukot. Määritellään *annihilaatorit*

$$A^0 = \{f \in V^* \mid f(a) = 0 \text{ kaikilla } a \in A\},$$

$$B_0 = \{v \in V \mid f(v) = 0 \text{ kaikilla } f \in B\}.$$

Osoita, että

- a) A^0 on V^* :n aliavaruus ja B_0 on V :n aliavaruus.
 b) Jos $A \subset A'$, niin $A'^0 \subset A^0$ ja jos $B \subset B'$, niin $B_0'' \subset B_0$.
 c) Jos $W = \text{Span}(A)$, $U = \text{Span}(B)$, niin $W^0 = A^0$ ja $U^0 = B^0$.
15. Jatkoa edelliselle. Olkoon W äärellisulotteisen vektoriavaruuden V aliavaruus ja olkoon $U \subset V^*$ aliavaruus. Osoita, että
 a) $\dim W + \dim W^0 = \dim V = \dim U + \dim U_0$,
 b) $(W^0)_0 = W$, $(U_0)^0 = U$.

16. Olkoot M, N R -modulit. Osoita, että $(M \oplus N)^* \cong M^* \oplus N^*$.
17. Olkoon W vektoriavaruuden V aliavaruus ja W' jokin W :n komplementti. Osoita, että $(V/W)^* \cong W'^0$.
18. Olkoon $L: V \rightarrow W$ lineaarinen kuvaus kahden äärellisulotteisen vektoriavaruuden välillä. Osoita, että on olemassa V :nn aliavaruus U siten, että $L|_U: U \rightarrow W$ on injektio ja $L(V) = L(U)$.
19. Olkoot $L: U \rightarrow V, L': V \rightarrow W$ lineaariset kuvaukset äärellisulotteisten vektoriavaruuksien välillä. Osoita, että tällöin

$$\dim \text{Ker}(L' \circ L) \leq \dim \text{Ker } L + \dim \text{ker } L'.$$

20. Olkoon V äärellisulotteinen K -vektoriavaruus, $(a_1, \dots, a_n)$ sidottu jono V :ssä ja $L_1, \dots, L_n \in V^*$ mielivaltaiset. Määritellään matriisi $A = (a_{ij}) \in M(n \times n; K)$ ehdolla $a_{ij} = L_i(v_j)$. Osoita, että

$$\det A = 0.$$

21. Olkoon V äärellisulotteinen K -vektoriavaruus, $\dim V = n$. Olkoon $(a_1, \dots, a_n)$ mielivaltainen jono V :ssä ja olkoon $L_1, \dots, L_n$ jokin duaaliavaruuden V^* . Määritellään matriisi $A = (a_{ij}) \in M(n \times n; K)$ ehdolla $a_{ij} = L_i(v_j)$. Osoita, että jono $(a_1, \dots, a_n)$ on sidottu jos ja vain jos $\det A = 0$.
22. Olkoon $A \in M(n \times n; R)$ matriisi joka kommutoi jokaisen $(n \times n)$ -matriisin kanssa, eli $AB = BA$ kaikilla $B \in M(n \times n; R)$. Osoita, että $A = rI_n$ jollakin $r \in R$.
23. Olkoon M äärellisulotteinen moduli ja $L: M \rightarrow M$ lineaarinen kuvaus. Oletetaan, että L :llä on sama matriisi jokaisessa M :n kannassa. Osoita, että $L = r \text{id}$ jollakin $r \in R$.